

Miroslav Stecher ...

... výroba lidových hudebních nástrojů
- českých dud a fanfrnochů

Miroslav Stecher

Se narodil 5. února 1946 v Českých Budějovicích, kde také doposud žije. Známa a uznávaná osobnost jihočeského folkloru se s tanečními i hudebními tradicemi regionu začala seznamovat již v útlém dětství a to prostřednictvím dětského souboru Jitřenka. Zaujetí pro folklor mu zůstalo i v dospělosti, kdy přešel do souboru Úsvit, kde působil zpočátku jako tanečník, později jako člen a vedoucí muziky. Pod vedením neúnavné etnografky a vedoucí souboru Z. Soukupové se zde zformovala celá řada výrazných osobností jako J. Krčka, scénárista J. Pecka, režisér Z. Flidr, zpěvačka E. Pecková a další. Soubor se zaměřoval na vyhledávání a znovuoživení lidových tradic z oblasti Doudlebska a Blat, na což navázala i muzika souboru, když obnovila svěbytnou tradici dudácké muziky. M. Stecher zde mohl dobře zúročit nejen svoji dosavadní taneční přípravu, ale hlavně znalost hry na několik hudebních nástrojů, z nichž především klarinetu a dudám se věnoval již několik let. Začínal již jako 12 letý v muzice souboru Jitřenka a pokračoval jako řadový člen muziky souboru Úsvit. Po odchodu zdejších dudáků v roce 1968 se začal intenzivně věnovat tomuto nástroji, takže se z něj posléze stal vynikající sólový hráč, od roku 1972 pak vedoucí muziky souboru a zakladatel Malé dudácké muziky. Po smrti Z. Soukupové převzal v roce 1981 odpovědnost za vedení celého souboru Úsvit.

Se stavbou tohoto svěbytného hudebního nástroje měl možnost se seznámit prostřednictvím Karla Janečka z Vejprnic, v jehož dílně si nechal soubor Úsvit v roce 1974 postavit nové dudy. Protože dudák musí umět nejen hrát, ale též dudy udržovat a provádět na nich drobné opravy, včetně výroby náhradních strojků - piskorů, začal do dílny dojíždět pravidelně a postupně se seznámil nejen s jejich výrobcem, ale

Dílňa Karla Janečka z Vejprnic vyráběla dudy ještě po staru. Mistr Janeček, vyučený stolař a výborný řemeslník, měl v dílně šlapací soustruh, na němž si přes léto vyrobil všechny komponenty potřebné ke stavbě dud, jako jsou melodická a basová píšťala či malý a velký kříž, z nichž potom přes zimu stavěl dudy. Zajímavé je, že nakolik byl zručný řemeslník, neuměl na dudy vůbec hrát a neměl ani hudební sluch, takže výrobu piskorů a ladění dud musel zadávat hudebníkům, s nimiž dlouhodobě spolupracoval. Díky pravidelným návštěvám v dílně se Miroslav Stecher postupně seznámil s celou technologií výroby, ovšem jak sám přiznává, celou řadu výrobních fines si mistr nechal pro sebe nebo si jich nepoučený divák prostě nevšiml, takže na ně musel později složitě přijít sám. Přesto postupem času dosáhl v tomto oboru značné zkušenosti a dnes patří k několika málo výrobcům českých dud.

také s výrobou samotnou. Cesta k samostatné výrobě však byla pozvolná a začínala nenápadně v souvislosti s drobnými opravami, které si jako aktivní dudák musel na svém nástroji udělat. Přidaly se žádosti přátel o opravu starších nástrojů, díky nimž se postupně stále více a více seznamoval s praktickými stránkami technologie výroby. Práce to nebyla snadná, protože chyběla literatura a popis pracovních postupů, navíc těch několik málo výrobců dud, kteří v té době pracovali, nechtělo své znalosti a zkušenosti prozrazovat, takže většinu tajů musel objevit sám. Ostatně, jak sám říká první nástroj, který postavil, „nebyl tak jaksi ono“, ovšem nevzdával se, s postupem času vyladil všechny potřebné postupy a dnes opravuje a staví dudy již přes 30 let.

Výroba dud je technologicky náročný proces, při němž je třeba osvědčit znalost hned několika řemeslných oborů, jako zpracování dřeva, kovu, rohoviny a kůže, a současně být i muzikant s dobrým hudebním sluchem. Vhodným předpokladem proto byla nejen vlastní zručnost, ale především vyučení v oboru kovomodelář, v jehož rámci absolvoval praxi i v dřevomodelárně plzeňské Škodovky. Zkušenosti s prací na obráběcích strojích vhodně využil při soustružení melodických i basových píšťal, stejně tak jako při jejich vrtání. Podobně výhodná byla znalost s ohýbáním a vybíjením mosazných roztrubů. Zkušenosti v práci s rohovinou a kůží musel oproti tomu hledat postupně sám. Dudy, které v dílně Miroslava Stechera vznikají, jsou zástupci typicky českých dvojhlasých dud s dmýchákem a lomenou basovou píšťalou. Laděné jsou nejčastěji v Es dur, pro hru s klarinetem a ostatními nástroji v muzice, nebo D, F či G pro sólovou hru. K výrobě melodické píšťaly se používá švestkové nebo hruškové dřevo, basová píšťala a oba kříže jsou ze dřeva javorového. Roztruby z kravských rohů jsou prodloužené mosazným trychtýřem a s píšťalami je spojují mosazná úhlová kolínka. Výrazným znakem jihočeských dud je kozlí hlavička uzavírající měch a napojující melodickou píšťalu. Realisticky pojatou figurální řezbu zpočátku zadával známým řezbářům, v současnosti si s touto nesnadnou součástí dud snaží poradit sám. Celkové výtvarné pojetí dud vykazuje snahu po úsporném a funkčním provedení bez přemírných výtvarných prvků, jak odpovídá místní regionální tradici. S vědomím složité cesty, kterou musel sám urazit, se v současnosti věnuje intenzivně nejen stavbě nových nástrojů, ale také opravám starších nástrojů a především zaškolení mladých dudáků do tajů údržby a oprav tohoto jedinečného nástroje.

Miroslav Stecher

Výroba českých dud a fanfrnochů

Stejskalova 11

370 01 České Budějovice

mob. + 420 606 881 438